

FOTO ALES ČERNIČEV

Kar nekaj pri Savici

Prostorsko urejanje Kaj vse bi bilo treba podreti, sanirati in urediti pred bohinjskimi »vikendi«

Morda ne bi bilo slabo odgovornega ministra Černača, ko pripravlja rušitve po Bohinju, spomniti, da so v bližini tudi nekateri grehi, ki morda bolj potrebujejo njegovo pozornost.

Da ne bo pomote, kot arhitekt sem prvi za red in urejeno zakonodajo na gradbenem področju, saj arhitekti začetimo skoraj fizično bolečino, ko zagledamo kakšen nestrokovno, neproporcionalen zmazek samogradnje. Nekdaj je po svetu nastajala lepa avtohtona arhitektura, ki ni bila plod neživljenjskih predpisov in arhitektov, ampak je bila dobro premišljena racionalna gradnja po določenih zakonitostih, iz lokalnih materialov in z upoštevanjem skladnih proporcij.

Danes izdaja dovoljenja za običajne smrtnike traja leto in pol do dve leti – če je vse v skladu z zahtevami birokratov. V Bohinju pa včasih tudi dvajset let ni dovolj za nezahtevne postopke. Strinjam se, da je Bohinj biser. Še več, mislim, da je dragulj, ki ga je mogoče s premišljeno in kakovostno arhitekturo izbrusiti do visoke sijaja. Toda prej si ogledamo nekaj drugih primerov.

Bohinjska Bistrica

Nova kolesarska steza, ki so jo zasnovali v biroju kolega Ostana, številnim obiskovalcem omogoča rekreacijo in se ne vozijo do zadnjega kotička Bohinja z avtom. Še bolj bom zadovoljen, ko bo po nekajletnih postopkih kolesarska steza morda stekla do Bleda in se v Bohinj pelati ne bomo več vozili z avtomobilom.

Ukanc

Poznam primer, ko je investitor želel nadomestiti nekakovosten propadajoč nekdanji počitniški dom nasproti gostišča Eriah s solidno novogradnjo v enakih tlorisnih gabaritah, pa mu v skoraj dvajsetih letih ni uspelo pridobiti dovoljenja po uradni poti.

Pri stroki ne vidim nikakršnega zadržka, da se slaba arhitektura nadomesti z bolj kakovostno, v sozvočju z vsemi predpisi in lokalno skupnostjo. Zanimivo pa je, da mu je v vmesnem času zemljiški mešetar ponudil, da mu zadevo proti visokemu plačilu uredi malo po bližnjici in malo bolj provizorično.

Hotel Bohinj

V Bohinju se v Trenchih sreča novodobne turistične fevdalce in njihove najemnike. To niso več nekdanji Turistični delavci z veliko začetnico, ki so med sezono včasih še sami kaj postorili. To niso tistega kova ljudje, kakršni so leta 1990 v kulturni reklamni z lipovim listom pribijali deske na ogrado v Lipici. To so ljudje, ki pred sezono pozabijo naročiti popravo pomolov in brvi, po sezoni pa pozabijo plačati sodelavce.

Danes dovolijo, da se za potrebe nekakšnega »snezanja« postavijo

»Če bomo tako nadaljevali, bo Pahor prihodnjič morda zlagal kravate na drugem bregu Kolpe.«

hiša na samo prdnato obalo kampa. Gostinski lokal kampa ni več gostinski, letos ne ponuja več niti sladoleta, kaj šele slastne postvri kakor pred leti. Hoteli razpadajo, pa ne samo tisti na Voglu. Lokalna skupnost vse to lahko le nemočno opazuje.

Dobrča – in vsa Slovenija

Laboratorij na Dobrči je kljub drago, iz žepov davkoplačevalcev plačanemu helikopterskemu rušenju menda spet v polni funkciji. Bojda ima celo bunker, vklesan v skalo – za vsak slučaj z vsemi potrebnimi obrambnimi sistemi, celo s psi, ki ga strážijo 24 ur 365 dni na leto.

Dobra spodbuda za izvajalce gradbenih del v krizi bi bil tudi izziv »zamenjamo azbestne

GOSTUJOČE PERO

Andrej Čufer

univ. dip. ing. arh., MBA

strehe v tem mandatu«, če že v tej gradbeni sezoni ne gre. Zamenjava azbestnih streh po Sloveniji bi generirala dobrodošel posel za krovce v recesiji.

Dutovlje

Na Krasu so primeri izseljevanja zaradi novega zakona o spremembi namembnosti zemljišča. Najprej smo posekali hraste in jih prodali v Benetke, potem so se ljudje izseljevali zaradi krize, saj na opustošeni zemlji ni bilo več zaslužka.

Zgodba se ponavlja. Novi zakon je investitorju – podjetniku, ki si je želel zgraditi družinsko hišo s pisarno – naložil plačilo 150.000 evrov (!) za spremembo namembnosti, in to za parcelo na zarasli vrtači površine 6000 kvadratnih metrov. Ko je mladi oče šel skozi proceduro parcelacije, mu je prekipelo in se je s svojo mlado družino preselil v Trst v dve stanovanji – eno za družino in drugo za pisarno. Ves njegov bodoči posel bo tako plačeval davke v Italiji, otroci morda ne bodo hodili v slovensko šolo – in kaj bo od tega imela Slovenija?

Nadomestila v vrednosti gradnje hiše pač niso življenjska in tudi ne dolgoročno uspešna zaščita zemljišč.

Hrušica

Dober dokaz za uspešnost ministra bi bil tudi varen predor Karavanke, nadgrajen v skladu s smernico Evropske unije, ki zahteva varne predore do leta 2019.

Nadgrajena ventilacija, prepleskan predor vsaj tako svetle barve, kot je na senčni strani Alp za 25 milijonov, bi bil gospodaren pristop. Toda ne, mi bomo rajše čakali do leta 2019, plačali kakšno zamudo, nato pa vihravo šli v gradnjo druge cevi, ki nam jo bodo seveda gradila avstrijska gradbena podjetja, z avstrijskim prodrom iz Drave. Druga cev nas bo veljala vsaj polovico od 360 milijonov evrov. Torej iz vsakega žepa 90 evrov, tudi žepa novorojenca, ki še nima lastnih žepov, in tudi iz žepov Prekmurcev in Štajercev, ki skoraj nikoli ali sploh nikoli ne uporabljajo tega predora.

Pokljuka

Vodno zajetje ob strelišču. Smučarska zveza je zgradila velik vadbeni center za biatlonec in tekače, ki je, čeprav je v središču narodnega parka, ponoči izdatno osvetljen. Na koncu postopkov je bilo ugotovljeno, da je vodni bazen glede na dokumentacijo trikrat prevelik – in potemtakem črna gradnja. Pa država sama še seveda ne bo izključala oči. Če je že vsako leto manj snega in smo se odločili umetno zasneževati proge tekačev, potem mora biti tudi vodno zajetje. Saj je šport poslednja droga za naš narod.

Kar me moti, je, da je to vodno zajetje na izpostavljeni legi, kamor bo občasno padla žejna domača krava ali divja žival, da o razigrani mladini na izletu niti ne razmišljam. Bazen je izpostavljen, preveč dostopen, njegova obala pa izredno strma; če po nesreči kdo pade vanj, ne bo mogoč pripletati ven, še posebno ne pozimi pri

tanjšem ledu in nizkih temperaturah.

Zato je treba takšne rezervoarje narediti s tehnologijo plastičnih satastih košar, kakršne uporabljajo na velikih parkiriščih v tujini: namestijo jih na izkop, prekrijejo s folijo in nato še enkrat s plastjo folije in izolacije. Če je rezervoar pravilno projektiran in izveden, je lahko tudi pod asfaltom, in to brez betoniranja. Če pa je odprtga, je treba brezine oblikovati v obliki naravnega, blažjega brega; to bi povečalo varnost in nudilo prostor ob vodi tudi živalim in rastlinam.

Šele ko bo na Pokljuki nekdo utonil, bo kdo od odgovornih malo razmislil; da bi razmišljali prej, pač ni v naši navadi.

Bohinj

Šele potem, po vsem naštetem in še čem, je morda na vrsti Bohinj, in to strokovno, pravično in z najbolj razumno in čim manj destruktivno rešitvijo. Sploh ker ni skrivnen, da se počitniški domovi ministrstev na Obali lahko obnavljajo brez ustreznih dovoljenj in jim nihče ne grozi z rušitvijo, tudi če pri tem uničijo celo pomembno zavarovane objekte.

Čas je, da se ljudje zavedo, da je lahko lepo tako tradicionalno kot moderno, nikakor pa ne strupeno pobarvano, slogovno neskladno, turbo-folk glamurozno, tajkunsko. Ne bi rad doživel, da bi Bohinj uničili, kakor so v zadnjih dvajsetih letih uničili hrvaško obalo.

Država smo ljudje, zaslužimo si pametnejše in bolj delavne politike. Ali je nekaj takšnega pred dnevi poskušal Borut Pahor v tovarni nogavic ob Kolpi, ne vem, toda nikakršnega dvoma ni, da bo pri dosedanji politiki prihodnjič morda zlagal kravate na drugem bregu Kolpe.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.

POVEZANE VSEBINE
delo.si/mnenja

Ni čas za pohvale

»Naj se hvalimo? Raje ne. Čeprav ...« Tako je spletno uredništvo našega časnika na Twitterju bralce povabilo

k branju članka o najnovejših podatkih nacionalne raziskave branosti (NRB). Kolegi so zadeli bistvo. Čeprav bi se lahko, morda tudi privoščljivo, zaradi bistveno slabših rezultatov tiskane konkurence, pohvalili, da smo izgubili najmanj bralcev, pri Delu le za slab odstotek in pol, pri Slovenskih novicah pa slabih pet, je bil zadržek, zajet v besedah »raje ne«, povsem na mestu.

Da velikega zdrsa ni bilo, je sicer pozitivno znamenje za naš časnik, a to je le eden od pomembnih kazalcev uspešnosti v slovenskem medijskem okolju. Gre predvsem za priznanje Delovim uredništvom, da so svoje delo, kljub težavam v mediju in medijski industriji, opravili dobro in da nam bralci še naprej zaupajo. Drugi, prav tako pomembni podatki pa se merijo v valuti in le kombinacija vseh kazalcev daje realno sliko.

Kje je torej celovita, sodobna in evropska medijska politika?

Rok Kajzer
o trgu dnevnih časopisov

pa kaže, da v medijski industriji položaj še zdaleč ni rožnat.

Če se je Delo vsaj pri letnih spremembah števila bralcev

slovenskih tiskanih dnevnikov odrezalo dobro, pa podatki za druge medije kažejo, da je slika v domačem medijskem prostoru na robu katastrofe, vrtinca, v katerega sta lahko kaj kmalu potegnjena tudi naša časnika. Finance so, denimo, izgubile kar 20 odstotkov bralcev, Dnevnik 16, Primorske novice skoraj 15, Ekipa, Žurnal in Večer pa dobrih 10 odstotkov. Trg dnevnih časopisov je torej le v enem letu izgubil skoraj desetino bralcev.

Pri iskanju »krivcev« nam ni treba odkrivati tople vode; večina se ustavi pri ekonomskem položaju bralcev, kombiniranem s splošnim trendom zamiranja kulture branja kakovostnih časopisov. Za medije pa je hkrati enako ključen in dramatičen izpad oglaševalskih evrov na popolnoma deformiranem slovenskem oglaševalskem trgu. Kljub varčevalnim ukrepom v medijih, ki lomastijo tudi po ljudeh in vsebini, pa uredništva še zagotavljajo kakovost, čeprav takšni naporji dolgo ne bodo zdržali.

Miro Petek, danes na čelu direktorata za medije, je sicer zgrešil v nedavni oceni, da »bodo nekatera nekakovostna in navijaška glasila v prihodnje ugasnila sama po sebi, za njimi ne bo nihče žaloval«. Ker med te – po kategorizaciji njegove stranke – sodi tudi Delo, takšne ugotovitve izsledki NRB ne potrjujejo. Nasprotno. V direktoratu se sicer pritožujejo nad mediji in oglaševalskim trgom, hkrati pa z njihovim blagoslovom nove državne televizije ta trg še dodatno destabilizirajo. Da o novih političnih posegih v vodstvene strukture RTVS in neuradnih napovedih, da bodo finančno podprti tisti medijski projekti, ki so jim blizu, niti ne govorimo. Tako se že napovedujejo nove politično-gospodarske malverzacije, kakršne smo v primeru Dela in Večera v prvem mandatu sedanje vlade že doživeli.

Kje je torej celovita, sodobna in evropska medijska politika, ki bi lahko, še posebej v krizi, odgovorila na izzive, ki so predvsem pred kakovostnimi tiskanimi mediji, ki veljajo za dragocenen vsake demokratične družbe?

Pravica namesto plač

Novi srbski premier Ivica Dačić v danem razmerju političnih sil nima rezervne optce. Če njegova vlada ne bo kmalu dosegla oprjemljivega uspeha, lahko še včeraj priljubljena nevesta čez noč postane grešni kozel. Demokratije je zabodel nož v hrbet, naprednjaki ga doživljajo kot nujno zlo in začasnega partnerja na oblasti, volivci pa mu ne bodo oprostili, da je postal metafora za politično nedoslednost.

S tega zornega kota je vprašanje brez odgovora, kdo bo dejansko premier. Minister za finance in gospodarstvo Mladen Dinkić je doslej znal nabirati točke v javnosti. Da bi samo Dačić pobiral smetano s torte, ne bo dovolil niti minister za obrambo Aleksandar Vučić, ki po novem ni več le nadzornik naprednjakov,

Če ljudem ni mogoče izplačati plač, je treba zagotoviti vsaj pravičnejšo delitev revščine.

niti v svojih rokah. Dačić se zaveda, da je talec lastne vlade. Stavi na status narodnega premiera, ki pa lahko obrodi sadove, če mu bodo koalicijski partnerji dopustili, da bo s palico res vzpostavil socialno pravičnost.

Ivica Dačić je poudaril, da bo glavna prioriteta vlade gospodarsko okrevanje Srbije. Po njegovem mnenju je dilema »razvoj ali varčevanje« lažna. Čeprav ne skriva, da ne bo šlo brez zategovanja pasu, je obljubil, da ne bo zamrznilve plač in pokojnin. V skladu s tem konceptom je poudaril, da je treba, če ljudem ne morejo izplačati plač, vsaj zagotoviti pravičnejšo delitev revščine. Napovedal je še, da nova vlada ne bo privatizirala javnih podjetij. Iz tega ni mogoče sklepati, ali se je opredelil za razprodajo državnega premoženja ter delitev zaslužka zaposlenim in upokojencem ali da s socialnimi cenami državni kapital razdeli med revne in bogate. Dačić namreč z gnusom govori o dobičku, če ni v funkciji razvoja, ni pa pojasnil, kako bo motiviral zasebni kapital, da bi vlagal v srbsko gospodarstvo.

Čeprav je zunanja zadolženost še pod evropskim povprečjem, presega zmognosti Srbije, da financira dolgove, sveža sredstva pa že plačuje nad mejo, ki je za državo vzdržna. V igri je tako še vedno tudi srbska repriza grškega scenarija, ki lahko uide izpod nadzora, če mednarodna skupnost Srbiji zapre pipo, namesto da bi ji pomagala s finančnimi injekcijami. V tej luči Srbija tudi na čelu z Dačićem ostaja talec Kosova.

Premier in ministri so prisegli, da bodo zavezani ohraniti Kosova znotraj meja Srbije. Dačić je v prejšnji vladi javnost vznemirjal z izjavami, da je prava rešitev kosovskega vprašanja le delitev Kosova. Po novem pravi, da Srbija ne bo priznala neodvisnosti Kosova, vendar bo uresničila vse, kar je bilo dogovorjeno v dialogu s Prištino. Postavlja se vprašanje, kako bo zadovoljil Bruselj in ZDA, ki od Beograda zahtevajo odpravo vzporednih struktur oblasti na Kosovu. Morda z novo politično kupčijo.

Vili Einspieler
o novi srbski vladi

PISMA BRALCEV IN ODMEVI PISMA@DELO.SI

Predlog predsedniku DZ, g. Virantu

Trenutno stanje oblasti v Sloveniji je posledica preračunljive sleparije. Porazena stranka vlada s pomočjo koalicijskih pajdašev, ki so prej s svojimi programi zavajali volivce.

Doslej se je pokazalo, da sedanja vlada izvaja tudi ukrepe zunaj lastnega programa in mimo zaveze s partnerji (obljuba, da »ne bomo odpirali ideoloških tem«, premeštev tožilstva pod MNZ, upiranje sodbi ESČP o »izbrisanih«, kadrovanje poslušnih ...). Razširja jih na področja, ki nimajo nikakršne zveze z obvladovanjem kriznih razmer. Padla je tako globoko, da v ideološki slepoti zanika temelje naše državnosti (NOB, BSM, TIGR); za to nima niti pooblastila niti soglasja koalicije.

V državnem interesu je, da za takšna dejanja nepooblašteni nimajo mandata.

Zato v razmerah grozeče avtokracije in vaše nemoči, da jo preprečite, predlagam, da se kot predsednik zakonodajne veje oblasti zavzamete, da dopolnimo pristojnosti predsednika republike – da mu damo več pooblastil, kot jih ima – da poleg sedanjih dolžnosti prevzame še nalogo, da vladne stranke v njegovem uradu depotirajo programe in da mu vsako ugotovljeno neskladje izvajanja le-teh z njihove strani daje pravico razveljavitve njenih sklepov ali celo za odvzem mandata vladi.

Ta varovalka demokracije je zaradi objestnosti sedanje vlade nujna. Sicer bomo prepuščeni nepredvidljivim ukrepom frustrirane, ki si dovolj več, kot mu nese pamet, in precej več, kot mu daje mandat.

Funkcija predsednika parlamenta je visoko nad koalicijskimi kupčijami. Srečno!

MARKO APIH
Štefanova 15, Ljubljana

Telemach in snemanje programskih vsebin

Zaradi večje hitrosti sem se odločil zamenjati naročniško razmerje pri operaterju Telemach. V nekdanjem trojčku sem imel digitalni sprejemnik s trdim diskom Handan CV-6000 DRV, ki je omogočal snemanje do 4 programov hkrati in možnost presnemanja prek priključka scart na videorekorder.

V telefonskem pogovoru pred naročilom so mi obljubili, da je možno z USB ključem presneti vsebino s trdega diska. Monter je priključil sprejemnik Cisco, model 8398 DVB.

Prva »nagrada« je bila, da ni več HBO kanalov. V oglasu res ni bilo seznama kanalov, vendar tudi ne opozorila, da so nekateri progra-

mi dodatno plačljivi. Vzajem na svoj račun, da nisem pregledal ponudbe na spletu, vendar to ni konec, ampak šele začetek.

Druga »nagrada« je, da je mogoče posneti samo en program, na kar ponudnik ni opozoril, čeprav mu je bilo znano, da imam napravo, ki snema 4 programe hkrati.

Poskus presnetja na snemalnik nikakor ni uspel, program snemalnika je stalno javljal, da je signal zaščiten. Pokličem Telemach, kjer mi gospa zatrjuje, da je presnemanje onemogočeno zaradi zaščite avtorskih pravic. Besedno preigravanje, zakaj pri Handanu ni blokiranja iz enakega razloga, je pripeljalo do tega, da sem povzdignil glas, na kar se je gospa takoj odzvala.

Vendar je njena užaljenost primerljiva z užaljenostjo stranke, kajti nisem dobil odgovora, na kateri zakon in člen se sklicujejo

pri dvojnih merilih. Na zahtevo, da me poveže z odgovorno osebo, ki bo odgovorila na zgornje vprašanje, sem dobil odgovor: »Pošljite elektronsko sporočilo in vam bo odgovorjeno.«

Z vgrajeno zaščito so naročničkom onemogočili tudi dostop do teleteksta, saj je zaščita ravno na tej pasovni širini.

Vprašanje za Telemach: Kako je mogoče, da pri analogni in nekaterih digitalnih trojčkih ni zaščite avtorskih pravic mimogrede, kolikor vem, je snemanje (in presnemanje) z nosilca na nosilec za lastne potrebe dovoljeno.

Ali to pomeni, da lahko v prihodnosti pričakujemo tudi ta poseg, ali ga morda že izvajate, ker stranke ne sprašujejo, kot odgovarja vaša komercialistka, še zlasti, ker je podjetje ameriško.

JOŠKO ČOLNIK
Šubičeva 5, Domžale